

W obliczu Zagłady

Ratujący, bierni świadkowie, sprawcy i ich pomocnicy

Lekcja poświęcona postawom ludzi w czasach Holokaustu

Projekt zrealizowano dzięki wsparciu finansowemu ze strony Edwarda J. Phillipsa.

Zespół redakcyjny

Autorzy

Robert Szuchta
Piotr Trojański

Koordynatorka projektu

Anna Motyczka

Konsultanci literaccy

Anna Kutek
Wiesława Młynarczyk
Martin Šmok

Projekt i skład

Jan Szczurek

Korekta

Justyna Stawarz

Montaż filmu

Marek Gajczak

Instytut Fundacji Shoah,
USC

Douglas Greenberg, Dyrektor Wykonawczy
Kim Simon, Dyrektor ds. Programów Międzynarodowych
i Komunikacji
Sherry Bard, Dyrektor ds. Edukacji
Talia Cohen, Zastępca Dyrektora ds. Programów
Międzynarodowych i Komunikacji
Inna Gogina, Koordynatorka Programów Międzynarodowych

Relacje, które znajdują się w lekcji, zostały złożone przez następujące osoby:

Mina Fuks
Michał Głowiński
Maria Górska
Majer Grosman
Lila Lam-Nowakowska
Maria Szarach

Relacje pochodzą z archiwum Instytutu Historii Wizualnej i Edukacji Fundacji Shoah Uniwersytetu Południowej Kalifornii

Specjalne podziękowania:

Edward J. Phillips

Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu

Żydowski Instytut Historyczny w Warszawie

Ryan Fenton-Strauss

Inna Gogina

Zach Goode

Magdalena Góra

Jan Jagielski

Marek Kucia

O autorach

Robert Szuchta – nauczyciel historii w LXIV Liceum Ogólnokształcącym im. Stanisława Ignacego Witkiewicza w Warszawie. Autor ponad 50 artykułów historycznych i metodycznych na temat nauczania o Holokauście. Rzecznik podręczników szkolnych do nauczania historii z ramienia Ministerstwa Edukacji Narodowej. Członek redakcji miesięcznika historycznego „Mówią wieki”. Członek Rady Programowej Stowarzyszenia przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii „Otwarta Rzeczpospolita”. Współautor pierwszego polskiego programu nauczania o Holokauście oraz książki pomocniczej do nauczania historii pt. *Holokaust. Zrozumieć dlaczego*.

Piotr Trojański – doktor historii, pracownik naukowy i dydaktyczny Instytutu Historii Akademii Pedagogicznej im. KEN w Krakowie. Kierownik studiów podyplomowych: „Totalitaryzm – Nazizm – Holokaust”. Doradca akademicki Międzynarodowego Centrum Edukacji o Auschwitz i Holokauście. Wiceprezes Stowarzyszenia Centrum Polsko-Niemieckie. Autor i współautor wielu publikacji z dziedziny nauczania o Holokauście, m.in. programu nauczania i książek pomocniczych (*Holokaust. Zrozumieć dlaczego, Holokaust – lekcja historii. Zagłada Żydów w edukacji szkolnej*). Członek delegacji polskiej w International Task Force for Holocaust Education Remembrance and Research.

O Instytucie Fundacji Shoah Uniwersytetu Południowej Kalifornii

Archiwum Instytutu Fundacji Shoah Uniwersytetu Południowej Kalifornii, w którym mieści się kolekcja blisko 52 000 relacji wideo, nagranych w 32 językach w 56 krajach, jest jednym z największych zbiorów relacji wizualnych na świecie. Instytut zgromadził wywiady przeprowadzone z ocalałymi: Żydami, Romami i Sinty (Cyganami), homoseksualistami, świadkami Jehowy oraz ocalałymi z programu eugeniki, a także z wyzwolicielami i świadkami wyzwolenia, więźniami politycznymi, ratującymi i udzielającymi pomocy oraz świadkami w procesach zbrodniarzy wojennych.

Instytut Fundacji Shoah jest częścią College'u Literatury, Sztuki i Nauki Uniwersytetu Południowej Kalifornii. Misją Instytutu jest przewycięzanie uprzedzeń, nietolerancji i fanatyzmu – oraz cierpień, które one powodują – poprzez zastosowanie zebranych przez Instytut świadectw do celów edukacyjnych.

Instytut nawiązuje współpracę na zasadzie partnerstwa z instytucjami w Stanach Zjednoczonych i na całym świecie, aby zapewnić publiczny dostęp do archiwum i wspierać badania naukowe w wielu dyscyplinach. Instytut i organizacje partnerskie czerpią z zasobów archiwalnych w celu tworzenia pomocy dydaktycznych i programów edukacyjnych, z których można korzystać w wielu krajach i w różnych językach.

O Międzynarodowym Centrum Edukacji o Auschwitz i Holokauście

Międzynarodowe Centrum Edukacji o Auschwitz i Holokauście stanowi integralną część Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu, czerpiąc z jego dotychczasowych doświadczeń, wykorzystując jego dorobek naukowy oraz zgromadzone zbiory i archiwalia.

Centrum realizuje zadania, których odbiorcą jest społeczność międzynarodowa, a także ściśle współpracuje z krajowymi i zagranicznymi instytucjami upamiętniającymi ofiary Zagłady. Celem MCEAH jest pomoc młodzieży, uczniom, studentom, naukowcom, dziennikarzom, nauczycielom, wychowawcom oraz wszystkim zainteresowanym w zrozumieniu – w kontekście Auschwitz – wyzwań współczesnego świata, stojących przed całą ludzkością. Centrum zajmuje się wszystkimi obszarami tragedii żydowskiej Zagłady, antysemitkami pogromami, polskimi ofiarami i antypolskim terrorem okupanta, mówi o wyniszczaniu człowieka przez system obozowy, o wykorzystywaniu ludzi do zbrodniczych eksperymentów, o prześladowaniach i Zagładzie Romów, niepełnosprawnych, duchownych, o poniżaniu i programowym wykluczaniu całych grup narodowych i społecznych z grona ludzkości.

Międzynarodowe Centrum Edukacji o Auschwitz i Holokauście w Oświęcimiu przekształca dotychczasową działalność edukacyjną Muzeum Auschwitz-Birkenau i dostosowuje ją do potrzeb i wymagań, które niesie ze sobą XXI wiek.